

Teatri poolt hooaja algul lubatud K. Kõrbi loomingulist õhtut oodati kannatamatusega. Maikingituseks avanenud eesriie veenis — lootused on täitunud, nähtu osutus tähendusrikkaks. Tõestati isegi enam — «Estonia» balletitrupp ilmutas äiesti uut, kohati esmaklassilist taset — palju K. Kõrbi õhtul nähtust on unustamatu. Laval oli eeskujulikult tunnetatud ansambliants nii kordeballetilt kui ka solistidelt. Kogu laval toimuv oli keskendatud liikumise täiuslikkusele, siit sündis graatsia. Graatsia balletis — see on iga baleriini individuaalne väärtus, mida ei tohi piirata kaanonid ja normid. Kui see mittestandardne graatsia saavutab piiritu loomulikkuse, sünnibki fenomenaalne nähtus — Kaie Kõrb! Sel õhtul laval valitsenud koreograafilise artistlikkuse sfääri mahutusid võrdse õigusega Inge Arro ja Larissa Sintsova, Anu Ruusmaa ja Angelika Agejeva, Meelis Pakri, Juri Jekimov ja Viktor Fedortšenko. Kõik nad suutsid mällu sööbida antsuharmonia sügava mõistmise ja plastilise väljenduslikkusega.

Kaasaegsel balletiteatril on ettevaatlikuks tegev kogemus — suurepärase liider ja professionaalne trupp ei tähenda veel iga kord õnnestunud etendust. Kaie Kõrbi loomingulise õhtu moodustanud P. Tšaikovski «Serenaad» ning E. Lazarevi «Antonius ja Kleopatra» on õnnestunud leid. Tõeliselt teatraalsed ja toredasti üksteist täiendavad — K. Kõrbi õhtu murrab läbi koreograafia spetsiifilisest piiratusest ja saavutab terviklikkuse. «Serenaadis» viib selle tulemuseni täiuslik koreograafia, «Antoniuses ja Kleopatras» eredad stseenid, mis haaravad saalisolija lavatragöödiasse ja panevad erutusega ootama lahendust. Mõlemal juhul saavutavad ballettmeisterid (G. Balanchine ja I. Tšernõšov) eesmärgi: monoloogid ja dialoogid, variatsioonid ja duetid kasvavad etenduse koreograafilises kangas kompositsiooniliseks tervikuks.

Esmakordselt «Estonia» laval nähtud P. Tšaikovski—G. Balanchine'i «Serenaad» (balletiesietendus 1. III 1935. a. USA-s, mitte 1934, nagu mainib teatri kaunilt kujundatud kavaleht) erutas ja liigutas enam kui divertimentlikku laadi miniatuurilt loodud. «Serenaadi»

ME- LOO- DIA

JOONI JA VÄRVE BALERIINI PARAAD- PORTREEKS

Kui KAIE KÕRB tegi loomingulise tee esimesi samme, kirjutasin sõnumi pealkirjaga «Meloodia... veel kadentsita». Täna mahub kõik ainsasse sõnasse «Meloodial!».

Juba tookord eidas kõik, et noore baleriini tähelend RAT «Estonias» jätkub tõusujoones — Kaie Kõrbi rikas loomepotentsiaal andis aluse oodata huvitavat järke. On möödunud seitse hooaega. Täna on kordaminekute reas Tulilind ja Raimonda, Kuradike ja Margarita, Quiteria ja K. Singi—M. Murdmaa «Sünni ja surma laulud», rikkalik kontsertreper-tuaar vanaindia Bakhtist Kleopatra ja Ondinini. Hispaania press kirjutab K. Kõrbist kui viirastuslik-õhulisest Giselle'ist. Lisaks kordaminekud konkursidel.

Loodus on Kaie Kõrbi õnnistanud ideaalse füüsilise konstitutsiooniga — lausa efektned lavaväljundid, reljeefsed ja kaunid proportsioonid, suurepärase hoiak. Harukordne ja kohati ilmselt intuiitvne oskus tabada muusikalise fraasi emotsionaalsed pinged. Harva on õnnestunud balletilaval näha sellise tähenduslikkusega plastilist suursugusust — K. Kõrbi plastiline meloodia voolab vabalt. K. Kõrbi seniloodu on olnud jätkuvalt paljulubav, huvitav ja tehnilisest küljest laitmatu. Tema tee on kulgenud ülalnimetatud loomulikkult, pidevalt arenedes õit-sengu tänaesse tippu — käes on kogemustest rikastunud näitleja tarkus koos eksimatu professionaalse maitsuga.

kõik neli osa on ballettmeisteri jaoks neli seaduspäraselt vahelduvat emotsionaalset, helget ja õnnelikku meeleolu. Isegi IV osa nukrus on helge.

Oleks ülekohtune ja lihtsustav näha «Serenaadis» ainult kumardust romantismile. Resultaat sünnib siin tantsulise hoovuse pidevuses, tema muutumistes, sisemistes teisenemistes. Ballettmeister mõtleb siin kompositsiooniliselt, mõtleb liikumiste vastandamise, nende veidi-veidi nihutatud kordamiste kaudu — alati ja kõiges on laval tunda muusikalist tantsu. Sarnaselt heliloojaga, kes ehitab teose üles kindlatele teemadele, mõtleb Balanchine plastiliste teemadega. Kuid tõelise muusikuna ei piirdu G. Balanchine teema kuulutamisega — ta teab, et muusika on areng — nii sünnibki plastika muusika arendusest ja vastandlike plastiliste teemade põimumisest. Sellisest lavastuspõhimõttest tulevat ei saa J. Balanchine piiruda ühe või paari solisti tantsu ja kordeballeti passiivse akompanemendiga. J. Balanchine'i kordeballet muutub palju häälsiks plastiliseks orkestriks, baleriin-solist aga orkestri so-

listiks — esimeseks viiuliks. Süzeetus etenduses on kõik tantsu hingestatuse otsustada. See on ballettikunsti pärusmaa ja mine tea — äkki ongi XX sajandi lõpu balleti arengu ja populaarsuse üks tegureid huvi psühholoogia tagamaade vastu? Ilmselt siit tuleneb legend: baleriiniks saavad mitte kõige virtuossemad, vaid kõige hingestatumad.

«Serenaadis» nähtud kordeballeti kunst, tema tantsu-meisterlikkus ja ansambli-tunnetus väärivad kõrgeimat hinnet. Rikka, harjumatu ja ereda tantsuleksikaga tuldi ladusalt toime. Ja nagu õhtule kohane — võrratu oli Kaie Kõrb. Selle kõige loomulikkus, mida ta teeb laval, on imeteldav.

Vaieldamatu õnnestumine on «Serenaadi» lülitamine loomingulisse õhtusse — etenduse elujõus pole kahtlust, sest «Estonia» lavale on ta jõudnud kõigist klassikalise

tantsu reegleist lugu pidades. Suur tänu lavastuse teostajale Marina Aleksidzele, kes tutvustas meid geniaalse ballettmeisteri ühe tiplavastusega. Meie tänulikkuses ei ole liialdust ega tavaviisakust — on sügav lugupidamine eeskujulikult tehtud töö eest.

«Antonius ja Kleopatra» E. Lazarevi—I. Tšernõšovi ühevaatuslikus variandis tundub üldiselt õnnestumisenähtu. Süžee on jälgitav, kuigi kohati antud vaid punktiiris. Paljus on ballettmeister leidlik — küllalt värvikas on koreograafiline tekst. Siiski jääb hinge vaevama küsitavusi: on see stiil või stilisatsioon? teema avamine või demonstreerimine? koreograafia kui omaette eesmärk või osa teose tervikust?

Etenduse nõrgim külge on muusika — illustreeriv ja valju emotsionaalne, kuid psühholoogiliselt väheveenev.

K.-A. Püümani kujundus oli üldkompositsioonis terviklik. Lavapõranda põletatud oranž kate liitis ruumitervikuks kõik kujunduselemendid — põhiliselt vahelduvad foonid, mis märksüsteemis annavad teada tegevuspaigad.

Näitleja ja tantsija olid K. Kõrbi Kleopatras üks tervik. Täiuslikult viimistletud oli plastiline joonis, terav, omapärane ja täpne oli tants. Ta on Kleopatra varbaotsast juuksetutini. Valitseja ja armastava naise keeruka sulam. Etendust läbivalt plahvatusohtlik. Hetkiti hirmuäratav, samas ometi kaastunnet tekitav. Millega? Võib-olla sellega, et kullatud kroonvõrk, mis on talle sündimisega pähe surutud, ei lase teda kunagi päriselt vabaks. Lausa bakhaanaalses tempos toimuvad Antonius-Kleopatra duetid — küllap loomingulise õhtu tehniliselt kõige nõudlikumad lõigud — esitab K. Kõrb puhtalt ja täpselt. Siin on Kõrb võimukas Egiptuse kuninganna, kuid valitseja, kes kordagi ei unusta, et ta on naine. Naine, kelle saatus on sfinks.

K. Kõrbi loominguliselt õhtult lahkun lootuses, et ballettmeisteril jätkub tahet ja suutlikkust teda edasi arendada, sest baleriini edasises arengus ei loe tiitlid, saavutatud tunnustus ega eilsed ovatsioonid. K. Kõrbi töökust, armastust oma halastamatult elukutse vastu, klassikalise tantsu võltsimatut, võimast ja kaunist meisterlikkust kroonivad vaid uued rollid.

AGO HERKÜL